

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze
uitgave mag worden vervaelvoudigd, opge-
slagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand, of openbaar gemaakt, in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of
enige andere manier, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze
uitgave is toegestaan op grond van artikel 16
Auteurswet 1912, juncto het Besluit van
20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het
Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en
artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de
daarvoor wettelijk verschuldigde vergoed-
ingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht
(Postbus 3051, 2130 KB, Hoofddorp). Voor
het overnemen van gedeelte(n) uit deze
uitgave in bloemlezingen, readers en andere
compilatiewerken dient men zich tot de
uitgever te wenden.

Glas-in-loodraam in de kathedraal van
Glasgow

De adembenemende kleuren van het Schotse landschap, dat rijk is aan heidevelden

De informatie in deze Capitool Reisgids wordt regelmatig gecontroleerd. Alles in
het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek bij het ter perse
gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals telefoonnummers, websites,
openingstijden, prijzen, exposities en reisinformatie zijn echter aan veranderingen
onderhevig. Het kan dus zijn dat u ter plekke een andere situatie aantreft dan in
deze gids staat beschreven. De uitgever is op geen enkele manier aansprakelijk
voor consequenties die voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

Inleiding op Schotland

Schotland ontdekken **8**

Schotland in kaart
gebracht **14**

Een schets van
Schotland **16**

Agenda van
Schotland **40**

Geschiedenis van
Schotland **44**

Schotland van streek tot streek

Schotland in het kort **54**

Edinburgh **56**

Zuid-Schotland **86**

Glasgow **100**

Midden-Schotland **116**

De Hooglanden
en eilanden **130**

Schotse doedelzakspeler

De haven van Tobermory, aan de noordkant van Mull

Tips voor de reiziger

Accommodatie **170**

Restaurants en cafés **178**

Themavakanties en
buitenactiviteiten **190**

Wegwijs in Schotland

Praktische informatie **206**

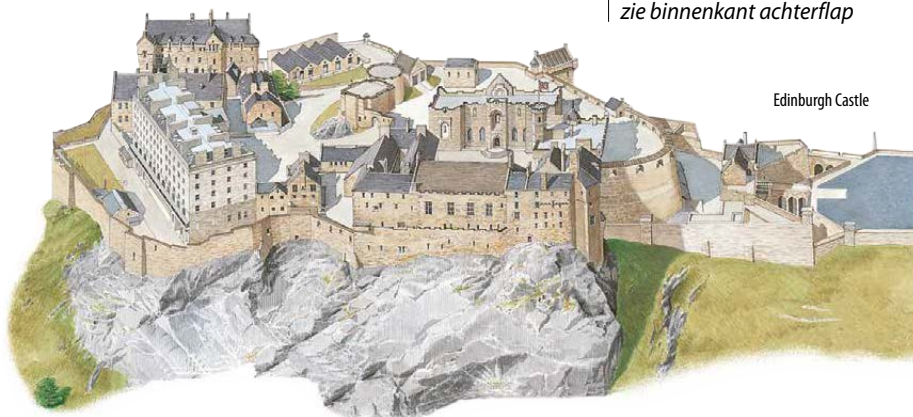
Reisinformatie **216**

Register **224**

Dankbetuiging **231**

Schots vocabulaire **232**

Wegenkaart
zie binnenkant achterflap

Edinburgh Castle

Schotse kastelen

Bijna niets is zo romantisch als de aanblik van een Schots kasteel op een klein eilandje in een stil loch. Overal in de Hooglanden, waar de clans elkaar naar het leven stonden en regelmatig op strooptocht gingen, zijn deze formidabele schuilplaatsen te vinden, vaak op afgelegen plekken. Uit de vroegste Pictische *brochs* (stenen torens uit de ijzertijd) en Normandische *motte-and-bailey*-kastelen ontwikkelde zich in de 13de eeuw de typisch Schotse woontoren. Vanaf de 17de eeuw was verdediging minder belangrijk geworden en werden er tal van grote paleizen gebouwd.

Motte and Bailey

De 'belt-en-balie'-kastelen verschenen in de 12de eeuw. Ze stonden op twee heuvels omgeven door een muur of palissade en een gracht. De hoge heuvel of 'motte' bood plaats aan de donjon en de woning van de kasteelheer, en was het meest versterkt. Binnen de 'bailey' op de lage heuvel woonde het gewone volk.

De donjon fungeerde als woning, uitkijkpost en verdedigingstoren.

Duffus Castle, Morayshire

De bailey omgaf woningen en opslagruimten.

De motte van aarde of steen was soms kunstmatig aangelegd.

Duffus Castle

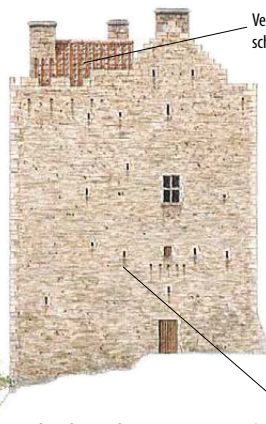
(rond 1150) is niet opgetrokken uit hout, zoals gebruikelijk was, maar uit steen. Het domineert het vlakke land ten noorden van Elgin.

Vroege woontoren

In de 13de eeuw verschenen de eerste Schotse woontorens, bedoeld om bescherming te bieden bij lokale conflicten. Het ontwerp hield wel 400 jaar stand. Oorspronkelijk ging het om een enkele toren van drie of vier verdiepingen met een rechthoekig grondplan. De muren waren kaal en hadden weinig ramen. Door alleen verticaal uit te breiden in de vorm van toegevoegde torens hield men het oppervlak dat kon worden aangevallen klein.

Braemar Castle (ca. 1630), een conglomeraat van torens

Neidpath Castle staat op een steile rots boven de rivier de Tweed en is een L-vormige woontoren uit het einde van de 14de eeuw. Deze voormalige vesting van Karel II draagt nog de sporen van een beleg door de troepen van Oliver Cromwell.

Verschansing voor schildwachten

Claypotts Castle (ca. 1570), met brede zoldervertrekken boven de torens

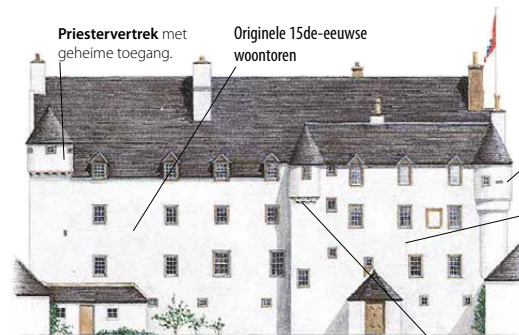
Kale, rechte muren met schietgaten in plaats van ramen.

Detail van de barokke gevel van Drumlanrig

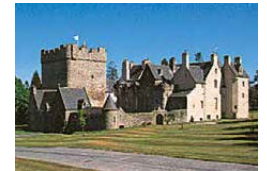
Late woontoren

Hoewel latere kastelen nauwelijks nog een verdedigingsfunctie hadden, bleef de bouwstijl van de vroege woontorens populair. In de 17de eeuw werden rond de oorspronkelijke toren vleugels voor bewoning gebouwd (die vaak een binnenplaats omgaven). Kantelen en flankertorens dienden voortaan een decoratief doel.

Traquair House (blz. 93), aan de Tweed, is het oudste permanent bewoonde huis van Schotland. Het onversierde exterieur met ruw pleisterwerk dateert van de 16de eeuw, toen nieuwe vleugels werden opgetrokken rond de 15de-eeuwse woontoren.

Decoratieve flankertoren

Drum Castle, bij Aberdeen, een 13de-eeuwse donjon, in 1619 uitgebreid met een groot woonhuis

Deze ronde hoektoren bevat een trap.

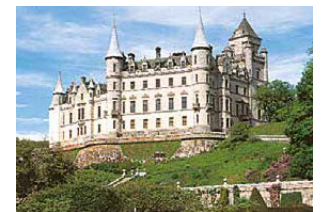
16de-eeuwse horizontale aanbouw

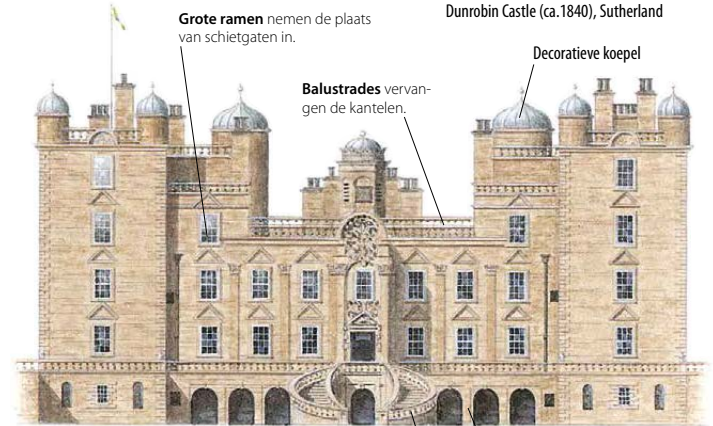
Blair Castle (blz. 143), gebouwd rond een middeleeuwse toren

Klassiek paleis

Vanaf de 18de eeuw was de noodzaak tot verdediging geheel verdwenen en kregen de kastelen het uiterlijk van buitenhuizen. Het idee van de verticale woontoren werd verlaten, al zijn er tot in de 19de eeuw kastelen in pseudomiddeleeuwse stijl gebouwd. De nieuwe kastelen werden gebouwd in neogotische of neorenaissancestijl en sommige architecten lieten zich inspireren door het klassieke Franse château.

Dunrobin Castle (ca. 1840), Sutherland

Grote ramen nemen de plaats van schietgaten in.

Balustrades vervangen de kantelen.

Decoratieve koepel

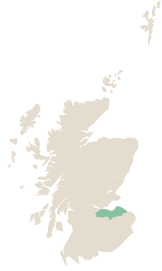
Renaissancistische zuilengang

Barokke hoefijzertrap

Drumlanrig Castle (blz. 94) is gebouwd in de 17de eeuw en heeft enkele traditioneel Schotse trekken. Typisch renaissancestisch echter zijn de versierde trap en gevel.

EDINBURGH

De historische betekenis van de Schotse hoofdstad Edinburgh staat buiten kijf. Overal staan oude gebouwen, en vlak bij de koninklijke residentie The Palace of Holyroodhouse ligt de zetel van het Schotse parlement. De historische en culturele bezienswaardigheden trekken bezoekers van over de hele wereld.

Castle Rock in Edinburgh is al bewoond sinds ongeveer 1000 v.C., wat gezien de strategische ligging aan de Firth of Forth niet verwonderlijk is. Het kasteel zelf herbergt het oudste bouwwerk van de stad, St Margaret's Chapel, gebouwd in de 11de eeuw. Niet lang na de bouw stichtte Margarets zoon, koning David I, een mijl verder naar het oosten Holyrood Abbey. Langs de weg tussen deze twee gebouwen, die bekend kwam te staan als de 'Royal Mile', ontwikkelde zich een stad waar koningen zich graag ophielden. Pas onder Jacobus IV (1488–1513) werd Edinburgh echter officieel de hoofdstad van Schotland. Hij liet in 1498 The Palace of Holyroodhouse bouwen en verhefde de stad tot bestuurscentrum. De overbevolkte Oude Stad, waar rijk en arm door elkaar woonden, was smerig en oncom-

fortabel, en aan het eind van de 18de eeuw trokken de rijken weg naar de in georgian stijl gebouwde Nieuwe Stad. Nog altijd staat Edinburgh echter bekend als een stad van uitersten in sociaal opzicht.

Edinburgh is de zetel van een gerechtshof en van het Schotse parlement, en is na Londen het belangrijkste financiële centrum van Groot-Britannië. De meest prestigieuze bouwopdrachten zijn dan ook verstrekt door bedrijven uit de financiële sector. De naoorlogse woonkazerne in de buitenwijken roepen echter nog steeds de armoede van de Oude Stad in herinnering. Edinburgh beschikt over prachtige musea en een vermaard uitgaansleven. Het Internationale Festival in augustus wordt door evenveel mensen bezocht als er inwoners zijn, zo'n 400.000.

Een jongleur vertoont zijn kunsten tijdens het jaarlijkse Edinburgh Festival

◀ Dugald Stewart Monument en het uitzicht over het centrum van Edinburgh vanaf Calton Hill

2 Edinburgh Castle

Op de basalten kern van een dode vulkaan staat Edinburgh Castle, een gebouwencomplex uit de 12de tot 20ste eeuw dat de wisselende functies van het kasteel weerspiegelt: die van vesting, koninklijk paleis, kazerne en gevangenis. Hoewel de plek al in de bronstijd bewoond was, is de eerste vesting in de 6de eeuw n.C. gebouwd door koning Edwin van Northumbria, naar wie de stad is genoemd. Het kasteel was een koninklijke residentie tot de Union of the Crowns (blz. 49) in 1603. Na de Union of Parliaments in 1707 verdwenen de Schotse regalia voor ruim een eeuw achter slot en grendel in het paleis. Tegenwoordig herbergt het paleis weer de Stone of Destiny, een oeroud symbool van de Schotse koningen, dat in de 13de eeuw door de Engelsen werd veroverd en pas in 1996 naar Schotland is teruggebracht.

The Honours of Scotland

De Schotse kroon, te zien in het paleis, is gemaakt in 1540, de tijd van Jacobus V.

Argyle Battery

Deze onversterkte muur biedt uitzicht op Princes Street, de Nieuwe Stad, de Firth of Forth en Fife.

★ Paleis

In het 15de-eeuwse paleis, waar Mary Stuart een zoon baarde (Jacobus VI), zijn de Kroonjuwelen en de Stone of Destiny te zien.

Governor's House

Dit gebouw met zijn trapgevels in Vlaamse stijl, in 1742 gebouwd voor de gouverneur, doet tegenwoordig dienst als officiersmess voor het in het kasteel gelegerde garnizoen.

Kerkers

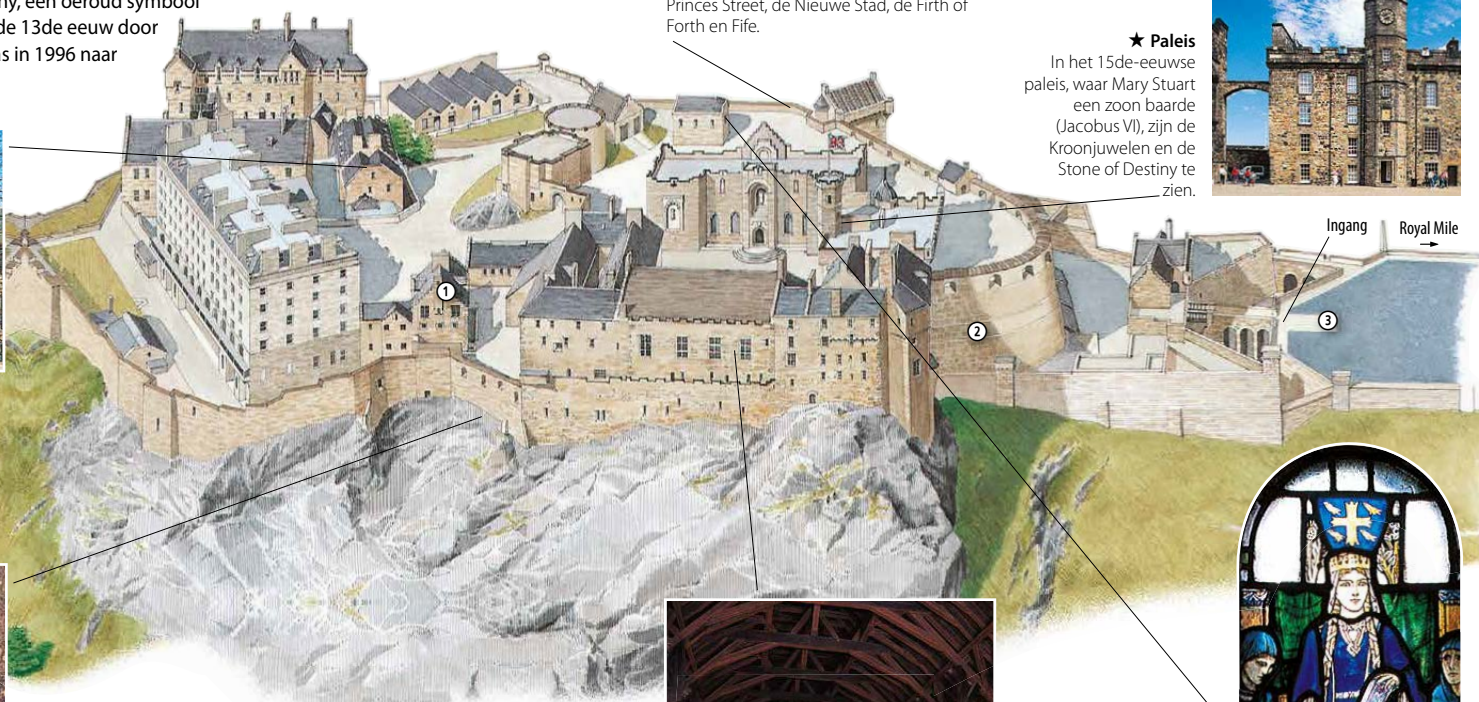
De Franse graffiti uit 1780 herinnert aan de krijgsgevangenen die in de kerkers opgesloten zaten tijdens de oorlogen met Frankrijk in de 18de en 19de eeuw.

UITGELICHT

① Militaire gevangenis

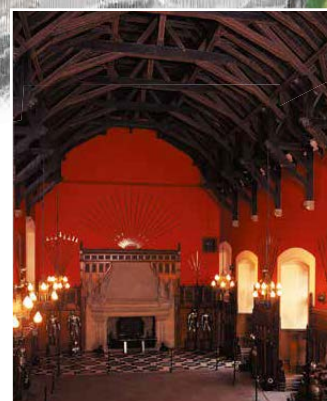
② De Half Moon Battery is omstreeks 1570 gebouwd als artillerieplatform voor de verdediging van de oostelijke vleugel.

③ Op de Esplanade wordt de Military Tattoo (blz. 85) gehouden.

Mons Meg

Dit 6 ton zware kanon staat naast St Margaret's Chapel. Het werd in 1449 in België gemaakt voor de hertog van Bourgondië, die het cadeau deed aan zijn neef Jacobus II van Schotland. In 1455 zette deze het in tegen Threave Castle (blz. 95) aan de Dee, bolwerk van de Douglasclan. Later gebruikte Jacobus IV het kanon in Engeland. Na in 1682 te zijn ontploft tijdens een saluut voor de hertog van York, verdween het in de Londense Tower. In 1829 werd het op verzoek van Walter Scott overgebracht naar Edinburgh.

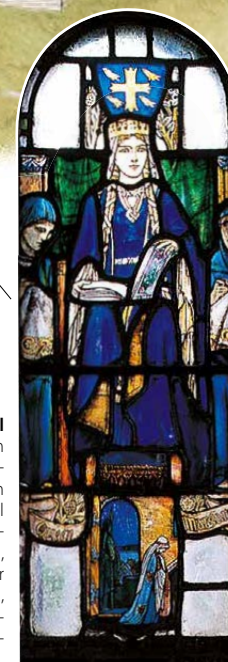

★ Great Hall

De Great Hall met zijn gerestaureerde balkenplafond stamt uit de 15de eeuw en was tot 1639 de vergaderzaal van het Schotse parlement.

St Margaret's Chapel

Dit glas-in-loodraam toont de heilig verklaarde vrouw van Malcolm III, aan wie de kapel is gewijd. De vroeg-12de-eeuwse kapel, waarschijnlijk door haar zoon David I gebouwd, is het oudste bouwwerk binnen de kasteelmuren.

TIPS VOOR DE TOERIST

Praktische informatie

Castle Hill.

Tel. 0131-2259846.

Open april-sept.: dag. 9.30-18.00 uur; okt.-maart: dag. 9.30-17.00 uur (toegang tot 45 min. voor sluitingstijd). gedeeltelijk.

edinburghcastle.gov.uk

GLASGOW

Of het nu om de eigentijdse gebouwen gaat, zoals de met titanium beklede gebouwen en toren van het Science Centre, om de boetieks die dure merkkleding verkopen, of om de gevatheid van de bewoners; uit alles aan Glasgow spreekt durf. Nog in de jaren zeventig van de 20ste eeuw was de stad vrij troosteloos, met zijn teloorgegangene industrie, maar sindsdien is er veel veranderd.

Het centrum van Glasgow, dat aan de noordkant van de rivier de Clyde ligt, is al sinds mensenheugenis bewoond geweest. Zo'n 2000 jaar geleden zaten hier al Romeinen, en vanaf de 6de eeuw leefde er een religieuze gemeenschap. Vanaf de 12de eeuw werd Glasgow steeds belangrijker als handelsstad. Historische gebouwen als Provand's Lordship, een 15de-eeuws herenhuis, herinneren de bezoeker aan de pre-industriële periode, maar het moderne Glasgow is voortgekomen uit de rijkdommen van het Britse Rijk en de Industriële Revolutie. In de 18de eeuw verhandelde de stad rum, suiker en tabak uit de koloniën, en in de 19de eeuw werd Glasgow een centrum van de katoenproductie. Daarna kwamen er scheepsbouw en zware industrie, die veel mensen aantrokken uit de

arme streken in de Schotse Hooglanden en van de eilanden; zelfs uit Ierland. Tussen 1780 en 1890 groeide de bevolking explosief van 40.000 tot over de 500.000. Ondanks de economische teruggang tussen de twee wereldoorlogen bleef Glasgow een industriestad van belang, tot in de jaren zeventig de traditionele werkmethoden overbodig werden. Dit was een moeilijke periode, maar de stad heeft sindsdien een ervaring doorgeemaakt: in 2003 werd Glasgow aangewezen als European Capital of Sport en in 2014 was de stad gastheer van de Gemenebest Spelen. Een 500 miljoen pond kostend project heeft de scheepswerven en havens van Glasgow Harbour een nieuwe bestemming gegeven: in het gebied zijn winkels, kantoren en woningen verzezen.

Modieuze brasseries in de verjongde wijk Merchant City in Glasgow